

MAGYAR KURIR.

Indult Bétsből, Kedden, Januárius' 31-dikén, 1852.

B é t s.

Ő Ts. K. Felsege méltóztatott Jan. 9-kén költ Kir. végzése által Fő Tisztelendő Bartakovits Adalbert Urat, az Esztergomi Ns. Fő Káptalan Kánonokját, Dééli vagyis Apátfalvi Sz. Mária Tit. Apátjává kegyelmesen kinevezni.

N a g y B r i t a n n i a.

A' Londoni Conferentzia Emlékírásinak folytatása, mellyet az Hollandia Meghatalmazottjainak adott. (l. M. K. 7. és 8. Szám) — Egyéberánt míg a' koronák együtt maradnak; míg a' Hollandián és Luxemburgon való független fejedelmi hatalom közös lesz, semmi a' féle roszsztól nem lehet tartani a' mitől a' Hágai Udvar fél és a' minek megmutatására például Hannoverát és Britanniát hozza fel. A' melly példa pedig ezen esetre éppen nem alkalmaztatható. Mert Hannovera és annak Britanniával, 's Luxemburg és annak Hollandiával való egybeköttetése között véghetetlen nagy a' különbség, a' melly nevezetesen geographiai és, ha lehet úgy szólni, örökségi. — Luxemburgot Hollandiától nem tenger választja el, mint amazokat egymástól. Luxemburg Hollandiával tsak nem öszve ér, — hogy pedig a' két Országoknak nem egy uralkodó alatt kellene lenni, az, az embe-

ri előre látás körén kívül jár. A' Német Szövetség és a' Nassai ház készek a' 24 tikkelyek alá írására, tsak azt várják, hogy arra őket a' Király hívja meg. A' Luxemburgi Nagy Hrgsége egy új, külön választott alku, a' Hollandia interesséjére nézve bizonyosan ártalmas volna.

7. 8. 9 dik Tikk. A' Hollandia Meghatalmazottjai leginkább ezen utolsó tikkelyen akadtak fel, azt állítván, hogy az által a' Nemzetek jussán olyan sérelem esett, a' millyenre a' Historia még eddig nem emlékezik, és hogy az, a' Hollandia függetlenségével egyenesen ellenkezik. A' mi a' Nemzetek jussát illeti, — tudhatja Hollandia, hogy a' Nemzetek közönséges jussa, alá van velve azon jussoknak, mellyek felett azok egymás közt meg egyeztek, és hogy ha valamely tárgy felett vagnak egyezés pontok, arról egyedül tsak ezek szerént kell ítéletet hozni. A' békesség helyre állása ólta különös kötésekét tévén a' Statusok a' folyóvizeken való hajókázásra nézve, ugy látszik, hogy ezt a' tikkelyt, mellynek tárgya a' hajókázás, nem holmi fellengős principiumokhoz, hanem az Európa legújabb politicus könyveiben találtató Tractatusokhoz mérve kellene tekinteni. Ezen tractatusok, mind azon privilegiumokon, mellyeket a' népek közönséges jussa a'

folyóvizeken való hajókázásra nézve az Igazgatószékek elébe szabott, szembe-
tűnő változást tettek. Meg volt, ugyan
is hajdan az a' jussok az igazgatószékek-
nek, mellynél fogva azok, a' birtokai-
ban eső folyóvizeket az idegen Nemze-
tek kereskedése előtt bezárhatták. De
erről mindnyájan önként mondtak le.
Azzal a' jussal is birtak, hogy folyóvi-
zeik használásáért tetszések szeréntsza-
bott adót kívántak. Ezen a' jusson ké-
sőbbben módosítások tétettek. Éppen e'
volt a' több nemű vámpénz sorsa is.
Egyik eltöröltődött, másikban pedig vál-
tozás esett 's mind ez Európa azon kö-
zös principiumának vettetett alá, hogy
a' hajókázásban akadályok ne legyenek.
Ha Hollandia erre nézve a' Párisi Má-
jus 14-ki 1814. Tractatust, a' Bétsi Con-
gressus végzéseit meg nézvén, azok-
ban a' Belgium és Hollandia költsönös
hajókázásait is feltalálja, nem fogja mon-
dani, hogy a' Conferentzia, midőn az,
azon részben tett rendelkezéseit, a' neve-
zett Tractatusokon és végzéseken épí-
ti a' Nemzet jussa ellen tselekedettvól-
na. Legközelebb Maj. 30-kán 1831-ben
Maintzban a' Rajnát és a' Skaldist ösz-
ve kötő vizekre nézve ez a' rendelés ho-
zódott, (a' miben a' Hollandiai Udvar
is megegyezett) hogy mikor a' Rajna
partján fekvő Státusok a' Hollandiával
való alkukötésre határozták magokat,
ez, azon juss feltartásával ment végbe
ha ök, az említett öszvekötő vizek ál-
tal Antverpiával és Belgiummal közö-
sülhetnek. A' honnan nem lehet tévely-
gés nélkül mondani, hogy a' Conferen-
tzia, Belgiumra nézve, valami olyan
hasznót gondolt volna ki, a' mire már
magok a' Rajna partján fekvő Státusok
is nem tekintettek volna, midőn Bur-
kus- és Frantzia-Országok, Bavaria,
Baden, Hessen és Nassau is kívánták
ezen előjuss, és biztatták magokat, hogy

arra, szert fognak tenni. Helytelen ál-
lítás az is, hogy a' Conferentzia hatá-
rozása példa nélkül való volna, — ho-
lott a' példa itt van, a' Hollandiai Kór-
mányszékben, a' melly nevezetesen kö-
telezte magát hogy az éppen most em-
lített kikötésekről a' Skáldison hajóká-
zás felett ne talán elkövetkező alku-
dozás alkalmával, nem fog el felejt-
kezni, és Belgium ezen alkukötésből
semmi módon sem maradhatott ki. Ezen
talán felesleg való szónak, — költs ö-
nösen, melly a' 9-dik tikkelyben ak-
kor jön elő, midőn a' Skáldist és Raj-
nát öszvekötő vizek használásáról van
szó, — éppen meg nem engedhető ér-
telmet lehetne adni, ha azt venné fel
az ember, hogy a' Conferentzia azzal
azt akarta mondani, hogy azokon a'
vizeken valami független juss vesz ma-
gának Belgium, vagy hogy a' Belga
igazgatószék megegyezése még idővel
szükséges volna arra, hogy a' nevezett
vizekre hollandiai zászló alatt szabad
legyen e' be menni vagy nem? Igy gon-
dolkozni okosság ellen volna, — midőn
a' Conferentzia tzielja tsaka' volt, hogy
a' Skáldist és Rajnát öszvekötő vizeken
való hajókázás a' Belga hajókra nézve
mindenkor mérséklett vám alatt legyen,
és, hogy addig, míg ezen tekintetben
valami közül akarátul leendő egyezés
nem lesz, mind a' belga, mind a' hol-
landiai hajók egyenlő jussal birjanak.
Ennél tovább a' Conferentzia nem ment,
— szándéka néki az általán fogva nem
volt, hogy a' Rajna partján fekvő Sta-
tusok különös jussait sértegesse — el-
lenben a' függetlenség annyira szivén
feküdt, hogy midőn ezen mulólagos
határozásokat tette, azt akarta, hogy
a' 9-dik tikkely tárgyai a' Felek közt
leendő alkudozások által későbbben düj-
tődjenek el. — Ezen közös egyet ér-
tesnek kell a' tsajkák- és a' tonnák adó

jára való közös felvígyázást is el igazgatni. — Midőn a' Conferentziának értésére esett, hogy Hollandia a' Skaldist bezárván kevesednek a' tonnák és ez már kezd ártalmat okozni, mi vólttermészetesebb és illendőbb dolog, mint, valami rendelés által ezen kárnak eleit venni? Mikor a' Conferentzia ezt tette, ugyan akkor nem fosztá meg a' Feleket azon eszközöktől, mellyek által ezen dolog kivitelére nézve a' legalkalmasabb módot vegyék elő. — A' 9-diktzikkely ereje szerent, a' Skáldison való halászás és halkereskedés eránt is egyeségre kell lépni a' két feleknek. Sok időtől fogva elnek már ezen halászásból Antverpiának szegény sorsú lakosi — és úgy látszik, hogy Hollandia, Belgiummal való jelen egybeköttetésében sem akarja azokat ezen segedelemforrástól megfosztani, 's a' Conferentia azt hiszi, hogy Hollandia, mint melly békességet szerető és jó szomszéd, ezt bizonyosan nem is fogja tselekedni, és hogy a' Felek későbbben barátságosan meg egyezvén találnak olyan eszközöket, mellyek elhárítják azt, hogy a' halászat és hallal való kereskedés jussa a' vámszedést illető törvényeket nem fogja meg sérteni.

10 ik 11 ik és 12 Tzikkely. Oda felebb már megjegyeztük, hogy az A tóldalék, Limburghan, a' Maas vize jobb és bal partjain olyan birtokokat adott Belgiumnak, a' mellyeket Hollandia 1790-ben nem birt. Ezen birtokok által ér öszve Belgium Burkus országgal Maestricht és Mook között, és ennél fogva olyan eszközök adódtak ez által Belgium kezébe, mellyek által az, Német Országgal legközelebbi öszvekötetésbe jön. Midőn a' Conferentzia, a' feljebb említett okoknál fogva, a' Maas jobb oldalán mind azon kerületeket Hollandiának adá, mellyek annak 1790-

ben tulajdoni nem valának, úgy gondolja, hogy igazságtalanságot követett volna el, ha olyan eszközökről nem gondoskodott volna, mellyek, midőn ezen kerületek Belgiumtól el szakasztatnak, ugyan ezt, Német Országgal és azzal való kereskedéssel öszvekössék. És ezért adódott Belgiumnak az a' juss, hogy a' Sittardi Kerületben, melly Hollandiához soha sem tartozott, tulajdon költségén építhet utakat; — de ez a' juss bizonyos feltételeknek van alá vetette, és a' Hollandiai Király függetlenségét egészen kiköti — Ezért rendelődött, hogy azokban a' Cantonokban az utakról Belgium gondoskodjék, és hogy azoktól mérséklett vám vétesék. E' vólt az oka azon határozásnak is, hogy a' Maestrichten keresztül menő út, ugyan feltételek alatt használtasék. Hogy a' kereskedési utak miatt, az olyan városokon keresztül t. i., mellyekben erősségek vagynak, békeség idején azoknak bátorsága szerentséttetődnek, emezeknek pedig betse kisebbednek, nem lehet hebizonyítani, mert Strassburg, Metz, Maintz, Lille, Magdeburg 's a' t. olyan városok, mellyeken nagy kereskedési utak mennek keresztül 's benne várak vagynak, még is az említett panaszt, soha az illető fejedelmektől nem hallottuk. Természetes dolog, hogy a' háború esetét ki kell venni és leginkább ezért határozta a' Conferentzia a' kereskedés útjál Sittardon keresztül. Egyéberánt azt is tekintetbe kell venni, hogy az az Ország, mellyen nagy kereskedés út megyen keresztül minden tekintetben nem felette sokat nyér e' az által? Utóljára a' Jan. 27-ki 1831 protocollumban, mellyet Hollandia is jóvá hagyott, e' van: „Az europai mérték egyenlőség megtartására és az Öt hatalmasságok tzéljának elérésére szükség, hogy Belgium virágoz-

ván, a' maga új politikai állapotjában találja fel azon segítő eszközöket, melyek annak abban való megtartására szükségesek. De valyon elérnék e' a' hatalmasságok az ő tzeljokat, és tehetnék e' virágzóvá 's bóldoggá Belgiumot, ha ki nem eszközölnék azt, hogy annak a' Skáldison szabad hajókázás engedjessék, 's Német országgal szabad öszveköttetése legyen? Ugyan nem könnyitenének e' az öt hatalmasságok és Hollandia a' Belgák kereskedésén, midőn bizonyos, hogy ezen az úton tarthatja az meg a' maga új állapotját. Ezen tekintetből tartotta a' Conferentzia szükségesnek a' Hollandia és Belgium közt való hajókázási és kereskedési Tractatusának ajánlását. A' melly ha elkészül a' két ország közt szoros barátságot és nagy egyetértést fog szerezni.

13-dik Tzikk. Hollandia azt kívánván, hogy Belgiumot is szükség volna valami summának esztendőnként való fizetésére kötelezni, a' Conferentzia az adósság megosztásáról való kérdésre függesztette egész figyelmét, és azon meggyőződéssel fejtette azt meg, hogy abból Hollandiára nagy haszon hárult. — Minthogy a' hollandiai gyarmatokkal való kereskedés ajánlását, az A tóldalék, és a' hollandiai Igazgatószerk vallomása szerént, mindenkor tsak úgy lehetett tekinteni, mint olyan javallatot, mellyre a' Belgák reá is állhatnak, nem is, és a' mellyet valósággal vissza is vetettek; az többé az alkudozásokban jelen nem lehet. Más felől, kirekesztőleg az egész belga adósságnak és ugyan azon adósság kitett részének kamatja, és a' közös adósság kamatai, a' szerént osztódván fel, a' mint azt a' két ország együtt létében róvogatta le, kerek számmal nem meggy esztendőnként többre 5'800,000 for.nál. Ez a' summa 8'400,000-re neveltetett. A' 5'600,000

forint különbség tehát, ugyan annyival teszi a' régi hollandiai adósság terhet könnyebbé. Nem illik ugyan a' Conferentziának, magát a' német alföldi egyesült Királyság idegen adósságára nézve, melly bizonyos alku után meg van állapitva, ki fejezni, azt mindazáltal bátran mondhatja, hogy a' 8'400,000 esztendei fizetést a' legtökéletesebb karpótlásnak kell tartani. — A' Conferentzia azt vallja, hogy minden liquidatio alaptétele, a' terhek és hasznok, az activum és passivum adósságok felosztásán fordul meg. De ezen alkalmatossággal a' 8'400,000 for. esztendei kamatnak meghatározása által a' Belgiumot terhelő minden passivum adósságok liquidáltattak és megosztattak. És még tsak az Activum adósságok liquidatioja és felosztása van hátra, ha t. i. valami olyan adósság a' meg semmisítő társaság, és a' Brüsseli bankban tállatnék. A' mi több a' semmisítő-társaság maga 110,000,000 forintra adott ki 4 procentes leveleket. Ezen teréhből Belgium a' maga részét a' 8'400,000 forinttal fizette vissza. Ugyan szabad volna e' azt, ama Syndicatus fundusában lévő részétől, ha vólt ilyen fundus, megfosztani? A' Conferentzia azt hiszi, hogy ő azon törvényes és igazság szerető charactert sértette volna meg, melly a' Hollandiai Igazgatószerk politikájában szembetűnő, ha a' közös adósságok felosztásában egyikfelre az egész passivum, a' másokra pedig az egész Activum adósság fizetése terhét tette volna. (Bérekesztése következik).

Obester Brereton, ki a' Bristol-i lázzadás ideje alatt a' sereg vezére vólt, és a' ki ellen most azért perelnek, hogy nem elég hűséggel és igyekezettel dolgozott a' zenebonások ellen, a' f. h. 13-kán magát agyon lötte.

Londonderry, azon róla elter-

jeszteft hamis hírnek, hogy ő a' Reform bill felől való vélekedését megváltoztatta volna, nyilván ellene mond; — közönségesse tévén egyszersmind aztis, hogy ő a' Durhami Grófságból Londonban leendő menetelekor a' Reform-bill ellen két kérő levelet fog a' Királynak által adni. Azomban a' Durhami Praefectus fel süté a' Márquis kívánságát, mert nem hirdettetett a' Grófságban közönséges gyűlést, ezt felelvén a' Marquis sürgetésére: „Oktalanság volna az én vélekedésem szerint, akkor, midőn a' Cholera a' Grófság némelly részeiben olly nagy pusztítást tesz, gyűlésre hívni a' szabadbirtokok tulajdonosait, kik a' nyavalyát egymásra könnyen elragaszthatnák és azt, a' még eddig egészséges helyeken hamar elterjeszhetnék.

A' Brasiliai kórmányszék, egy ideig tartott maga vonogatása után tsak ugyan eleget tett az Anglusoknak azon kártételért, mellyet a' Brasiliaiak a' minap rajta elkövettek. Ugyan az az Igazgató szék minden legkisebb zenebonás mozdulásra nagyon figyelmez. Mostanában Cobrás szigetében 500 fellázzadt Szeretseneket ültetett le. A' Pernambucoi lázzadók még Nov. 19-kén nem adták völt meg magokat. —

Oberstlieutenant Breertonnak haláláról a' Times a' következő környül állásos tudósítást közli: Oberster Breerton Jan. 12-kén estve mintegy 11 órakor érkezett meg tselédjeivel falusi jószágába, melly Bristoltól fél órányi távolyságra van. Tselédjei rajta semmi különöst nem vettek észre. Az Oberster 12 óra után kevéssel hálósobájába ment; de úgy látszik, hogy egy darabig még nem feküdt le, mert az asztalán még írást istaláltak, mellyben nagy hosszason azokat az okokat számlálja elő, mellyek ötöt ezen borzasztó tse-

lekedetre indították? Pisztoljai, mint rendesen, ágya előtt egy asztalon voltak. Reggeli 3 óra felé a' kapus lövést hall, lármát üt, a' belső szolga elő állván siet az Oberster hálósobájába, 's gazdáját véresen halva találja. A' golyóbisbal oldalán ment be, és szívéen ejté a' halálos sebet. — Az Oberster özvegy völt, maga után két leányt hagyott; 52 esztendőig élt, 's 33 esztendeig szolgált a' seregnél.

A' Times szerint Lord Althorp az alsó ház Ministerialis tagjai között kihirdettette, hogy a' Reform bill 20 Januariusban fog harmadszor felolvasatni.

Azt mondják, hogy a' himlőnek Brightonban lett sebes terjedése miatt a' Királyi Udvarnak sok tagjai megijedvén, magokat ezen a' héten beöltatták, azok közt a' Király is.

A' Parlamentek ülésai Jan. 17-kén ismét elkezdődtek. Ezen ülésben a' reform billről való rövid beszélgetés alkalmával az Ország Fiscusa kijelenté, hogy ő Tsötörtökön, fogja a' Skótziai reform billt előterjeszteni.

Glasgowban a' Hideglelés nagyon dühösködik, annyira hogy illy pusztításra még a' legidősebb emberek sem emlékeznek. Egy Familiában 6—7 hideglelés beteg is van. Ámbár egy útsza sem ment a' hidegleléstől, de még is úgy látszik, hogy leginkább a' szűk és setét útszákban uralkodik.

F r a n t z i a O r s z á g.

A' Moniteur közli a' petsét örzőnek azon tudósítását, mellyet az a' Főben járó ítélőszékek tselékedeteiről 1830 ban tett. Az országban lévő ítélőszékek ezen tudósítás szerint, az említett esztendőben 5722 per felől hoztak ítéletet, — mellyekben 7749

bevádolt személyek fordultak elő, (438 vádakkal és 370 bevádoltakkal kevesebb van most, mint 1829-dik esztendőben). 5910 perek következtében tulajdonok ellen, 1158-ban pedig, személyek ellen véghez vitt vétkek büntették. Az utóbbi bűnök a' többiekhez képezt kevesednek. A' törvénybe idéztettek száma az Országnak egész népességéhez úgy volt 1829 ben, mint az 1 : 4321-hez : — 1850 ban pedig mint az 1 : az 4576 hoz. — 50 Megyékben az erany rosszabb volt, — 's azok közt, mint rendszeren a', Seine Megyében, és Korszikában voltak a' lakosok számához képezt legtöbb vádoltattak. Az elsőben 1260 lakosra 1 vádolt esik. Korszikában 2152 lakosra esik 1. Ezen erany, mint rendszeren legkedvezőbb volt des Ain nevű Megyében, a'hol 17,081 lakosra csak egy vádolt személy esik, e'hez legközelebb járnak a' Creuse, és Meurthe nevű Megyék. A' törvénybe idézett 6962 vádoltak között, 5608 Férjfiak és 1354 fejärszemélyek voltak — ésigy 100 között 19 Fejärszemély volt. — 114 vádoltak alól voltak a' 16 esztendön ; — 1161-en 16 és 21 esztendő közt voltak. Az elébbeniek száma 1828 ban 143-ra, az utóbbiaké 1278-ra ment. A' vádoltak között voltak 5908 nem házas és 5151 házas vagy özvegy személyek. Ezen két utolsó rendbeliek között 2472-nek voltak gyermekeik, — a' vádoltak között 216-an külföldiek. A' mi a' vádoltaknak elmebéli pallérozottságokat illeti: 4319-en sem olvasni sem írni nem tudtak; 1826 tan olvastak és írtak de rosszúl; 688 an jól olvastak és írtak; 129 nek a' mondottakon kívül nagyobb lelki pallérozottságok volt. — Látni való tehát; hogy a' bűnösöknek 5/5 részénél többen voltak olyanok, a' kik még csak olvasni sem tudtak. Az atya gyilkosok között egyetlen egy sem

tanúlt. — A' törvényszék előtt megjelent 6962 vádoltak között 2852-en szabadítottak fel és 4130 kárhoztatódtak. Ezek között halálos ítélet 92-re mondódott, 268-an egész életekre, 978 an bizonyos ideig tartó gálya húzásra, 1005 tömlötzre, 8-an pelengérrre büntetődtek 's a' t.

Belle-Isleből Brestbe várják azt a' gözhajót, mellyre a' Portugalliai Kikötöztek között azok fognak szállittatni, kik a' Dom Pedró hadában 'kivánnak részesülni. Ezt a' hadat a' Gazette de Bretagne nagyon tsúfolja, készületeit nevetséges színekkel festi, es azt hiszi, hogy ha azt minden oldalról megnézi az ember, körülte a' legfőbb dolgot — a' pénzt — nem fogja feitalálni.

Avignonból Jan. 10-kén. Játék-nézöszínünkben tegnap egy kis zürzavar támadt. Mintegy 50 ifjú emberek, betsülethöl 20 lengyel kivándorlottak számára ebédet készítettnek, — melly végzödvén, vendégeikkel együtt Játék színbe mentek. Ezek a' bortól származott jó kedvekböl, a' játékszínbe lett belépésekkor, legelébb is azt kívánták, hogy a' Varsói ének énekeltessek; a' mi úgy is lett. Egy az ifjantzok között lengyel zászlót akart a' játék néző helyre vinni, de a' mit az ott ört álló katonára észre vévén, elvett, 's azt a' strázsa házba tétette le. Ez a' dolog a' lengyel kivándorlottaknak értékekre esvén, a' strázсахázra rá mennek, a' zászlót erőszakkal magokhoz veszik 's a' játéknézö helyben, a' földszínen kiütik es alatta a' Varsói éneket énekelik. A' zászlónak megtekintése sokakat felbuzdítván nem kevés zürzavar lett a' földszínen. A' mit azonban, egy néhány rendes katonaság kevés időmülva letsen-desített. Külömben a' Város tsendességét ez az eset meg nem zavarta.

Portugallia.

Lisbonai levelek szerint Jan. 1-ső napjáról Dom Miguel nagyon beteg volt. Ezt Londoni Újságok közölték. Lisbonai Újságok Jan. 4-kéről e' felől így írnak. „Minthogy Jan. első napján senkit sem eresztett az Udvar új esztendei köszöntésre, egyszerre hírré lett a' fővárosban, hogy Dom Miguel halálán van. E' felől a' Printz tudósíttatván, másnap lóra ül, 's Generáljaitól körülvéetve Queluzból a' fővárosba bélovagol, ámbár igen gyengén bírta magát, hogy a' Lisbonában fekvő seregek hadi gyakorlását megvizsgálja, 's ez által a' hírt megtzáfolja. — De már délutánni két óra tájban nem volt képes a' hadvizsgálást folytatni, 's Queluzba vissza tért.“

Törökország.

Alexandriából Dec. 22-kán. A' Vice-Királynak Syria ellen való hadjáról tegnap azt a' tudósítást vettük, hogy Ibrahim Basa a' f. h. 9-kén Acret, mind szározon mind vizen nagyon öszvelövöldöztette. — A' száraz felől lévő első sántzokat már megvette. Az ellenség nyakason ellent áll; a' rozsok készületű ostromló hajókon sok emberek elvesztek. Syriából több tárhajók jöttek vissza azért hogy, a' megromlott flotta számára szükséges hadi eszközöket vigyenek; 60,000 lövés tétetett a' város felé. Azon gyújtó Golyóbisok, mellyeket Ibrahim Basa Acrebe eresztgetett, ott sok károkat tettek. Ha Ibrahim tzelját hamarjában el nem éri, későbbben a' Syriában szokott nagy esözések miatt, nem fog boldogúlni. A' mint már egyszer Újság levelünkben említénk, az Egyiptomi Vice Királynak

ezen hadát a' Nagy Úr görbe szemekkel nézi.

Egyes Dolgok.

Béts külső városaiban Jan. 26-kán déltől fogva Jan. 30 kán délig Cholerában megbetegedtek 7-ten; meggyógyultak 2-ten; meghaltak 3-an; és még betegek 11 en.

Hertzeg Talleyrand 40 eszt. ólta mindent feljegyzett a' mi szemei előtt történt. Ezek között igen sok anekdoták vannak, olyan személyeket illetők, kikkel dolga volt. A' Hertzeg gyakran szokta barátit azzal mulattatni, hogy azok közül, — a' propos, némelyeket felolvas.

Magyar és Erdély Ország.

Tek. Pest Vgyének ezen hónap folytatában, Ö Cs. K. Fő-Hertzege Országunk Nádóra 's Fő Ispányunk előlése alatt tartott Köz-Gyűléseiben a' Hazát 's Nemzetet érdeklő magos tárgyak forgottak fel, mellyek, ha országos helybenhagyást 's királyi megerősítést nyernek, mind a' kereskedést, mind a' nemzeti nyelvet, nagy előre menetelre fogják segélleni. Nem maradt ki a' nemzetnek mind gyönyörködtetésére, mind fényjének dírítésére egyformán szükséges nemzeti Játékszin is, mellynek alapítását már olly régen, de fájdalom még mind eddig fogamat nélkül óhajtották minden jobbak. Nem kerülte el a' Fő-Rendeknek figyelmeket a' Felség Uralkodásának Böjt más havával virradandó negyvened évi örvendetes innepe is, mellyre igen fényes Küldöttség neveztetett, hogy a' Rendeknek

öröm érzéseiről előszóval tegyen bizonyítást a' királyi szék zsámolya előtt.
H. és R. T.

Folyó hónap 19-dikén végezte Rákói és Nagy Selmetsi Rakovszky István úr, a' Mélt. Itélő királyi Táblának Érseki birája, 52-dik esztendejében bötsös életét, 11 napig tartott betegeskedése után. Meghidegült teteimei Tek. Honth Vgyében Lontón tétetnek örök nyugodalomra Nemzetségi sírboltjába.

A' mint a' most vett Gyászos levélből olvassuk: Jan. 1-ső napján végezte el világi hasznospályafutását Néh. Tekintetes Szentgyörgyi Jó's ef Úr Debreczen Ns. Sz. K. városa Fő Orvosa, ki minekutánna a' múlt, gyászos emlékezetű nyáron, az ezen Városban is pusztított Cholera alkalmával, részint a' több hetekig tartott éjjeli 's nappali leírhatatlan töredelem, mely, ritka hívséggel, és nemes maga-nem-kéméléssel vitt hivatalától elválhatatlan volt, részszerént a' közben magát is megragadt irtóztató nyavalya, külömben erős testalkotását, 's még sok esztendőket ígérni látszott egészségét öszveroskasztotta volna, hosszas, szinte 5 hónapi, de már jobbra térni kezdő gyengélkedését vétetlen követett gutaütéssel, még nem egészen 67 esztendőkre terjedt közhasznú munkás életét bévégezte. Áldás a' boldogult nemes lelkű 's közhasznú Hazafinak hamvaira!

Maros Vásárhelyt Jan. 11-én meghala az Erd. Méltóságos törvényes Kir. Táblának éles elméjű nagy tudományú

's energiával teljes Elölülője Kilyéni Méltóságos Székely Mihály Ur, esztendőt felyülmuló rendetlen hideglelés-miatti elgyengülés következésében.

H i r d e t é s.

Erdély Országban, Ns Hunyad Vrmgyében Záhmon vólt Arendátor N. Bernád Leopold vagyonyai Tiszti Sequestrum alá rendeltetvén, és egyszersmind a' lehető Hitelezők megjelenetésire nézve praeclusi Terminus is publicáltatván, minthogy annak ki teléséig a' Császári külső Ditiokból magokat praetendensek eggyen kívül nem jelentették: tehát még egyszer közönségesse tétetik, hogy Febr. 1-ső napjától fogva Május 1-ső napjáig a' külső Országai Ditiokbeli Concurrens Creditorok Praetensioi Birói vi'sgalat alá Fel fognak vétetni — azon túl pedig tellyeséggel nem, — a' Praetendensek lehető Praetensioikkal ezen idő alatt Erdélyben Ns Hunyad Vrgyében Déván, akár a' Tisztséget, akár a' Bernadici-na massa Pertractatiojára ki nevezett Biztosságot megkeresni el ne mulassák — igyekezzenek. —

A' Pénz folyamát Januárius' 30-dikán,
közép ár:

A' Státus' 5p.Centes Obligátzióji 85 3/8
Az 1820-béli sorsosok: 178 9/16
Az 1821-béli hasonlók: 120 3/8
Bétsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obligátzióji: 47 3/4 for. keltek, mind Conv.
A' Bank-Aktziák keltek 1116 1/3 for. ton
Conv. Pénzben.

Félárkus Toldalékkal. (Nro. 1.)

Szerkesztető és Kiadó Márton Jó's ef, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomtató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)

T O L D A L É K,

A' MAGYAR KURIR'

9-dik Darabjához.

E g y s z ó,

A' Gyakorló Orvosokhoz az Epe-mirígynek igazi megítélése
és Orvoslása eránt leendő egytetértés végett.

Az Eperirigy nyavalya kiütését a' levegő viszontagságinak, ugymint ezen esztendőben általjában az időnek hirtelen majd melegre, és szárazra, majd hidegre és nedvesre volt változásinak, a' reggeli és estvéli órákban uralkodott ködöknek, mellyek a' meg romlott levegőben hüdös szagot hintettek el, — nem pedig a' hozzá érés, el ragadás, vagy pedig közösülésnek lehet tulajdonítani; mert a' levegő szokatlan változásai az Ember egészségének méreg, kár, és ellenségi voltak. — Azért a' változó és Epe hideglelések, has-menések az idén, sőt ennek előtte a' közelebbi két Esztendőben már előre erőtvettek és járványosan elhatalmaztak. — Azon felljül az ilyen nyavalyákat táplálják a' helybéli okok: jelessen a' közellévő vizek, álló Tók, a' helyeknek, Utzáknak, és Házaknak tisztátalanságai, a' tisztátalan, és megromlott vízzel való élés, a' szükséges tápláló eledelnek fogyatkozása, vagy azoknak belső rosz minémüése. — Valaminttehat ezen elszámlált okokból az ember az Epe mirigy nyavalyától könnyen meglepettetik, ugy meglepettetnek még könnyebben, és bizonyossabban az érzékeny indulatos érzőinü, félekeny, tsüggedett szívüek, görtsös nyavalyákban sínlödö, elerötlenedettek, részegesek, buja életüek, és az öregek inkább mint a' fiatalok, és egyéb erős alkotmányúak.

Igy az előbbiek szerént az élés módja, vagy magokat meghütött emberek az Epe-mirigy nyavalyától leginkább estvéli órákban egyszerre megtámadtatván, beesett ábrázatot mutatnak, gyenge rekedett hangú szavat ejtenek, az órnek szárnyai vissza huzódnak az ér-verés igen gyöngge, a' Tagok végső részei kihülnek, és nagy jajgatások közt görtsösödnek, elsőben az előbb bevett ételeket; utóbb vizes fehér matériát hánynak, és a' has-menés is fehér vizes matériát foglal magában. Ahol az ilyen betegek semmiféle gyógy-szerekkel belső es külső melegséget szerzőkkel, izzadásra nem hozattathatnak, az ábrázatot, és az egész Test kekülni kezd, a' szemek be-esnek, felfordulnak, a' Tagok jegessen hidegülnek, és legnagyobb jajgatások és szorongatások közt a'

görtsők jobban jobban nevednek, hideg ki párdlgással, tátogetott, és tájté-
kozó szájjal a' beteg haldoklani kezd. — Ez a' valóságos Epe-mirigy öldöklő
nyavalya lefutásának képe.

Ellenkező esetben a' hol a' hirtelen, és nyomban való segítség az ilyen
beteget éri, elsőben természetes, annakutánna pedig hideglelési forróság kö-
vetkezik, — és ezen forróság általjában az egész Testet erős izzadással borít-
ja el, 's innen az Epe-mirigy nyavalya vagy tüstént való gyógyulásra, és egés-
ségre, vagy pedig más nyavalyákra, tudniillik hagymázó, és változó hidegle-
lésekre mégyen által, vagy pedig a' has menés tovább is tart.

A' nyavalya valóságos leírásából tehát megbizonyodott tapasztalásomból
bátran ki hozhatom, hogy ezen nyavalya febris intermittens algida perniciosá
(hideg halál) az elgyöngülteknek, és Öregeknek inkább halálos szokott lenni.

Ezen betegség gyógyításában pedig a' következő orvosi gyógy sze-
rekkel éltem az adózóknál és ezen szereket szerentsés ki menetellel gya-
korlom:

Rpe Aether: Sulphurici
drach: Unam
Tincturae Castorei
Laud: liquid: Sydenh:
a a Scrup: duos

m. d. u. S. 5. 10. 15. 20. tseppet a' hányás megszűnéséig a'
kornak, mekkoraságára nézve minden fertályban illatos herbatéval kell a' be-
teget beadni, — a' hányás megszűnése után pedig minden órában kell a'
beteggel ezen tseppeket olyan formán mind addig míglen az álom nem kö-
vetkezik bé vétetni, el aludván a' beteg, békével hagyatik a' maga önkényes
fel ébredéséig, és annakutánna minden második órában addig míglen a' has-
menés megszűnik a' feljebbi orvossággal való élést folytatni kell.

Ahól pedig már ezen Epe-mirigy nyavalya a' feljebbi mód szerént más
nyavalyára által mégyen, a' nyavalyának minéműségéhez, és Neméhez képest
kell a' beteget gyógyítani.

A' mi pedig a' görtsöket, mellyek ezen nyavalyát kísérik, és a' Tagok-
nak végein, leginkább pedig az Inakásán erőt venni iparkodnak illeti; a' kö-
vetkező bédörgölésre szolgáló meleg szer rendeltetik:

Rpe Spirit: Vini Camphorati
unc: Sex
Ammoniae pur: liquid:
drach: duas
m. d. S. bédörgölésre.

A' nyavalya kezdetén pedig mulhatatlanul és nyomban a' lábok alá me-
leg Téglá vagy akármí más is a' mi meleget szerez tétetik, — a' gyomor, és a'
melj felmelegített Takarókkal, és általjában az egész Test jól bé födetik mind
addig, míglen izzadásba nem hozattatik.

Sümege 19-dik Decemb. 1831.

Dr. Stamborszky Jakab.

H I R D E T É S.

Midőn a' természetvizsgáló tudományok között a' mai században némelyek óriási lépésekkel haladnak előre; ugyan akkor újabb felfedezésekkel gazdagítják a' mesterségek munkásságának míveit; az iparkodó mívészek új találmányaik szaporodnak, 's munkáikat mind inkább inkább tökéletesíteni törekeshetnek. Ezen előrehaladásnak jóltévé következése majd minden országra kiterjed. Még a' mult században, legjobb mívékkel Anglia szinte egyedül bírván, elborította Európát 's kifejtte az által aranyjait. Megváltozott a' dolog. Többnyire eltanulták mívészeink mesterségeit, vagy hasonló találmányaikkal készítményeiket mint drágábbakat 's nem jobbakat egészen kirekesztették. — Öröme válhat minden Magyarinak, hogy Hazánkban iparkodó mívészei, ezen közönséges előrehaladásban hátra nem maradtak, sőt inkább közülök az első rangú mívészek között is sokan találhatók. Ohajtanánk hogy a' Hazafiak ezeket méltóztatnák inkább pártfogásokra, midőn őket ügyességek az idegeneknél arra méltóbbakká teszi.

Ez előtt mintegy esztendővel hozatott ide valaki egy Karos Széket, melly a' kívánság szerint a' benne ülő könnyebbségére az olvasásra könyv-tartóval, gyertya-tartókkal 's a' t. fel van készítve, egy nyomással pedig nyugvó-ágygá változtathatik. Készülete, 's benne lévő erő-mívei méltán figyelmet gerjesztettek a' mívész mesterekben is. — Látván ezt egy itteni asztalos-mester Krupnik Mátyás, Pesti születésű Hazánkfi, ámbár a' Szék' belső készületét, 's fortélyait nem láthatta; még is hasonló székek készítése módjáról gondolkodván, olly szerentsés vólt, hogy most már nem tsak e' féle készületű Karos-székeket, 's nyugvó-ágyakat, sokkal együgyűbb fortélyú erő mívékkel, 's szinte egy harmad résznyi áron, és tartósabb módon készít, mint a' melly Londonból került: hanem Kanapékat is olly formán, hogy azok egy nyomással változván, azonnal ágyúl szolgálhatnak. Az ilyen készületű Karos-székek' lábai réz-karika talpakon állván, könnyen ide oda mozgathatók, 's különösen elgyengül idős személyeknek, betegeknek, 's a' t. mint nyugodalom-szerző házi eszközök ajánlatnak. Hogy tartósak légyenek, rendszerént bőrrel vonatnak be; hogy tsi nos házi bútorokul szolgáljanak pedig, a' tetszés szerint bársonnyal.

Ő Ts. K. Felsége, azon tekintetből, hogy Krupnik Mátyás Úrnak ezen új találmánya nem tsak sok esetekben hasznos, hanem erő-mívei is együgyűek, el-rejtettek, és ez által tartósabbak, nékie, az e' féle székek', 's kana-

— ❁ —

pék' készítésére két esztendeig tartó Ki-rekesztő Privilegiumot méltóztatott kegyelmesen engedni, mind az Ausztriai Tartományokban, mind pedig az Erdélyi Nagy Fejedelemségben.

Krupnik Mátyás Bétsi Asztalos-Mesternek lakása vagyon a' Vindmühle nevű külső Városban a' 63-dik számú Házban, a' kinél a' legkellemetesebb ízléssel készült házi butorokat is találhatni.

JUTALOM HIRDETÉS.

Kevés hetek folynak-el ezen

N E F E L E J T S

Almanach 1852. Szerkezteté, KOVACSÓCZY MIHÁLY

tzímű Litteraturánk új szüleménye' megjelenésétől 's már olly részvétet gerjeszte, hogy kiadója magát azon kedvező környülménybe találja helyhezttve, ezen Almanach' további megjelenéséről a' Nyelv' barátit tudósíthatni. Hanem hogy az 1855-ra megjelenendő Nefelejts úgy tűnjék-fel, hogy mind tartalma, mind külkészülete, a' mívelt ízlés magasabb kívánatinak megfelelőhessen, ezennel, honunk' írói tisztelettel megkéretnek a' munkás részvételre, buzdításúl pedig az alóljegyzett —

Mind a' nyelv, mind belbetse által legjobbnak ítéltett eredeti elbeszéléssre 15 Ts. Kir. aranyat, a' legjobb Balládára 5 Ts. Kir. aranyat ajánl jutalmúl, olly móddal: hogy az, e' tzelra szánt elbeszélések 80—90 nyomtatott lapnál többre ne terjedjenek, 's szokott mód szerint küljelszavakkal felruházva, az író' neve egy külön petsételt tzedulában, melly a' kézirat jelszavával 's lakhelyével legyen megjegyezve, legfeljebb Böjt más hava' végéig ide Kassára az alóljegyzetthez biztos alkalommal szállitassanak.

A' jutalom odaítélését a' Szerkeztető Úr', 's az alólírt' kérésére, a' Magyar Tudós Társaság méltóztatott felvállalni 's azért innét a' benyújtott munkák, hozzá fognak útasíttatni. — Az ítélet, az Almanach' megjelentével köz-hírűvé tétetik, 's a' jutalom azonnal kézhez szolgáltatik.

Bölt Kassán Karátsony hava' 9 kén 1851.

Wigand György,
Kassai Könyváros.